

Kumla kommun
Barn- och utbildningsnämnden
servicecenter@kumla.se

Rektorn vid Vialundskolan
Erica Rosenkvist
erica.rosenkvist@kumla.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Vialundskolan
i Kumla kommun

Tillsyn i Vialundskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn av Vialundskolan i Kumla kommun inom områdena trygghet och studiero, rätten till utbildning samt ledning och styrning. Skolenheten besöktes av Skolinspektionen den 24 och 25 april 2014.

Vidare omfattar tillsynen kommunens uppföljning av skolplikten.

Skäl för beslutet

Bakgrund och utredning

Skolinspektionen genomförde under 2010 en kvalitetsgranskning angående rektors ledarskap och en av de skolor som ingick i granskningen var Vialundskolan i Kumla. Utredningen i granskningen visade att ett flertal elever inte var närvarande på lektionerna. Skolinspektionen beslutade att utreda dessa omständigheter i ett enskilt ärende och riktade i beslut den 18 oktober 2011 (dnr 41-2010:3974) kritik mot Kumla kommun för att inte ha följt författningarnas krav avseende nio elevers rätt till utbildning. Kumla kommun kritiserades också avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram för dessa elever. Skolinspektionen beslutade den 27 juni 2011 att avsluta uppföljningen av ärendet (dnr 41-2011:1766), mot bakgrund av den redovisning av vidtagna åtgärder som Kumla kommun lämnat till Skolinspektionen våren 2011.

Skolinspektionen genomförde regelbunden tillsyn av Kumla kommuns skolväsende under hösten 2011 (dnr 43-2011:3772). I beslutet rörande tillsynen av Vialundskolan den 30 november 2011 konstaterades bland annat brister avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Vid denna tillsyn framkom dock inget annat än att skolan kommit till rätta med elevers ogiltiga frånvaro vid lektionerna.

I kommunbeslutet för Kumla kommun daterat den 2 februari 2012 (dnr 43-2011:3772) konstaterades dock att huvudmannen inte följer upp att skolplikten fullgörs i kommunen. Kommunen redovisade en handlingsplan för att säkerställa skolplikten, men den saknade information om rektorers rapportering om långvarig frånvaro till huvudmannen och det fanns inte heller några system för rapportering av långvarig frånvaro till huvudmannen. Huvudmannen hade inte heller någon kännedom om huruvida det fanns elever med hög frånvaro i kommunen. Vid uppföljningen av kommunbeslutet i den regelbundna tillsynen framkom att Vialundskolan återigen hade ett antal elever med ogiltig frånvaro. Mot denna bakgrund beslutade Skolinspektionen den 24 april 2013 att bristen gällande kommunens uppföljning av skolplikten skulle ingå i aktuell riktad tillsyn av Vialundskolan.

En av skolans rektorer har i en tjänsteskrivelse till barn- och utbildningsnämnden i Kumla kommun, hösten 2012 (dnr 2012/542) lämnat en redovisning av Vialundskolans situation med krav om insatser från barn- och utbildningsnämndens sida. Rektor hävdar i sin skrivelse bland annat att en stor andel av eleverna har behov som skolan saknar förutsättningar att möta. Rektor berör också i sin skrivelse den omfattande ogiltiga frånvaron och brister i trygghet och trivsel.

Hösten 2012 och våren 2013 fick Skolinspektionen in sex anmälningar från föräldrar som beskriver Vialundskolan som en skola med stora problem, framför allt när det gäller trygghet och studiero, men också gällande till exempel kontinuitet i skolans ledning, låga studieresultat och frånvaro från undervisningen.

Mot bakgrund av ovanstående har Skolinspektionen den 13 mars 2013 (dnr 43-2013:2030) beslutat att genomföra en riktad tillsyn av Vialundskolan i Kumla kommun inom områdena trygghet och studiero, rätten till utbildning samt ledning och styrning. Som förberedelse inför tillsynen intervjuade Skolinspektionen politiker, ledningspersonal, och skolans rektorer den 20 mars 2013. Skolbesök genomfördes den 7 och 8 maj 2013. Vid skolbesöket genomfördes tio lektionsobservationer och ett antal intervjuer med elever, lärare, rektor och övrig personal. Därefter kallade Skolinspektionen rektor och representanter för förvaltningsledningen till ett möte den 24 oktober 2013 för kompletterande uppgifter inom de tillsynade områdena.

I november 2013 inkom ytterligare en anmälan (dnr 41-2013:6235) angående en elev vid Vialundskolan som inte fått sin rätt till utbildning tillgodosedd under flera år. Skolinspektionen beslutade den 12 februari 2014 att förelägga Kumla kommun att bland annat skyndsamt utreda orsaken till elevens frånvaro och vidta de åtgärder som krävs för att eleven ska fullgöra sin skolgång. Mot denna bakgrund besökte Skolinspektionen Kumla kommun den 19 februari 2014 för att ställa kompletterande frågor i den riktade tillsynen till förvaltningsledningen och rektor vid Vialundskolan.

Ett uppföljande skolbesök genomfördes på Vialundskolan den 24 och 25 april 2014. Vid skolbesöket genomfördes tio lektionsobservationer, två elevintervjuer, två lärarintervjuer, en intervju med företrädare för elevhälsan samt en intervju med rektor och ledningsresurs.

Kunskapsresultat

Nationell statistik för läsåret 2012/13 visar att vårterminen 2013 nådde 56,3 procent av eleverna kunskapskraven för godkända resultat, betyg A–E, i alla ämnen (jämför rikets 77,0 procent). 73,2 procent var behöriga att söka till yrkesprogram (jämför rikets 87,6 procent) och 57,7 procent var behöriga att söka naturvetenskapligt och tekniskt program (jämför rikets 83,2 procent). Lägst resultat nåddes i ämnena fysik och matematik där 70,5 respektive 81,2 procent av eleverna nådde betyg A–E (jämför rikets 93,1 och 92,2 procent). I ämnet matematik fick 45 procent av eleverna ett högre slutbetyg jämfört med betyget i det nationella provet och i biologi fick 85,5 procent av eleverna ett högre slutbetyg (jämför rikets 20,6 och 43,4 procent). Det genomsnittliga meritvärdet var 194,9 (jämför rikets 213,1).

Vårterminen 2013 var måluppfyllelsen för flickor högre än för pojkar. Det genomsnittliga meritvärdet för flickor var 207,2, och för pojkar 179,8 (jämför rikets 224,3 och 202,4). Statistik över slutbetyg per ämne visar att flickorna har en högre betygspoäng än pojkarna i alla ämnen utom i geografi och historia. Betygspoängen för flickorna var högst i bild (15,7) och lägst i fysik (10,1). Betygspoängen för pojkarna var högst i historia (13,1) och lägst i fysik (7,8).

Av nationell statistik framgår vidare att kunskapsresultaten under åren 2009–2013 varierat men i huvudsak minskat. År 2009 nådde 76,3 procent av eleverna målen i alla äm-

nen och år 2013 var det 56,3 procent av eleverna som nådde minst godkända resultat i alla ämnen. Det genomsnittliga meritvärdet var högst år 2009 med 195,6 och lägst värde var det år 2012 med 181,5. I fler än hälften av de ämnen eleverna läser i grundskolan har kunskapsresultaten under samma femårsperiod minskat.

Helhetsbedömning

I Vialundskolan behöver kunskapsresultaten förbättras. Nästan varannan elev når inte kunskapskraven för minst godkända resultat i alla ämnen och ungefär en av fyra elever är inte behörig att söka olika nationella program i gymnasieskolan. Det relativt låga genomsnittliga meritvärdet som eleverna har då de lämnar årskurs 9 indikerar att skolans miljö för lärande och utveckling inte i tillräcklig grad främjar elevernas möjlighet till vidare utveckling och högre betyg.

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister inom områdena trygghet och studiero, ledning och styrning och uppföljning av kunskapsresultaten på Vialundskolan. Detta får negativa konsekvenser för elevernas möjligheter att nå goda kunskapsresultat. Rektorn har visserligen ett verksamhetsnära ledarskap som ger god kännedom om förhållandena på skolan och har vidtagit flera konkreta åtgärder för att komma tillrätta med de problem som finns på skolan. Någon systematisk uppföljning och utvärdering av insatta åtgärder har ännu inte genomförts och utredningen visar att framförallt de åtgärder som genomförts i syfte att säkerställa studieron ännu inte genomförs skolans verksamhet.

För att höja elevernas kunskapsresultat och skapa en miljö som stimulerar lärande behöver skolans systematiska kvalitetsarbete utvecklas med ett tydligare kunskapsfokus och med utgångspunkt i uppföljningen av skolans resultat. För att kunna identifiera utvecklingsområden som kan bidra till en ökad måluppfyllelse behöver kunskapsresultaten analyseras utifrån undervisningens kvalitet och de områden skolan specifikt vidtagit åtgärder inom, såsom bland annat studiero och frånvaro. Rektorn måste även följa upp att beslutade åtgärder faktiskt genomförs och får avsedd effekt.

Skolinspektionens utredning visar även att det finns brister i huvudmannens arbete med uppföljning av elevers frånvaro exempelvis saknas rutiner för när och vilken omfattning av frånvaro skolorna ska rapportera. Kommunen följer inte heller upp att de åtgärder som vidtas för elever som anmälts till huvudmannen verkligen leder till att eleverna fullgör sin skolgång.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Kumla kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 21 augusti 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Kumla kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Utforma utbildningen så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero och de bästa betingelser för bildning, tänkande och kunskapsutveckling.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektorn eller en lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. Vidare följer av skollagen att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Av Lgr 11 framgår att skolans uppdrag är att skapa en god miljö för utveckling och lärande bland annat genom att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska vidare sträva efter att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.

Trygghet

Utifrån återkopplingen efter Skolinspektionens besök i maj 2013, skolans trivselenkät och utvärderingen av tidigare läsår upprättades en ny så kallad lika-behandlingsplan på Vialundskolan inför läsåret 2013/2014. Sammantaget visar utredningen att skolenheten vidtagit åtgärder utifrån de prioriterade områdena i likabehandlingsplanen. Skolenheten har bland annat upprättat en policy för att motverka rökning. Otrygga områden såsom duschar i omklädningsrum har åtgärdats. Rastvakter, måltidsvakter och bussvakter har schemalagts. Ett samarbete med socialtjänsten i kommunen har inletts och rektorn genomför verksamhetsbesök.

Av intervjuer med rektorn och lärare framkommer att man anser att det har skett en positiv utveckling på skolenheten avseende trygghet och studiero. Någon systematisk uppföljning och utvärdering av insatta åtgärder under läsåret har ännu inte genomförts men planeras att genomföras under hösten 2014.

Av utredningen framgår att skolenheten i huvudsak präglas av en trygg miljö. Rektorn har vidtagit åtgärder och skolenheten har en tydlig policy och vidtar åtgärder för att tillförsäkra eleverna en trygg miljö. Problemet med elever som röker i direkt anslutning till skolans entréer kvarstår dock fortfarande och av elevintervjuer framkommer att det finns elever som upplever en viss otrygghet då de ska passera.

Studiero

I syfte att skapa studiero och därmed ge förutsättningar för att utveckla undervisningen har skolenheten inför läsåret 2013/2014 i den så kallade Vialundsguiden utarbetat riktlinjer för ett gemensamt förhållningssätt avseende exempelvis användandet av mobiltelefoner, bestämda platser för eleverna, klotter samt enats om att ha en tydlig lekt-

ionsstruktur och högt ställda förväntningar på eleverna. Av intervjuer med rektor och lärare framgår att lärarna genomför så kallade kollegiala besök och rektorn genomför lektionsbesök med Skolinspektionens observationsschema som underlag. Någon uppföljning eller utvärdering av om Vialundsguiden följs görs inte på skolenheten. Inte heller används de ordningsregler som finns och dessutom framkommer att det inte vidtas några disciplinära åtgärder för att se till att det är studiero under lektionerna.

Sammantaget visar utredningen att de åtgärder som genomförts i syfte att säkerställa en god miljö för lärande genom att utveckla undervisningen ännu inte genomsyrar verksamheten på Vialundskolan. Under flera av de lektioner som observerades under skolbesöket i april 2014, och som vid avstämning med lärarna bedöms vara typiska lektioner, framkommer att eleverna i flera fall använder sina mobiltelefoner till att lyssna på musik och surfa på internetsidor som inte är relevanta utifrån undervisningens innehåll, bland annat sociala nätverk. I flera av de klassrum där lektioner observeras i april 2014 är bänkarna nedklottrade. Vidare placerar sig eleverna fritt tillsammans med andra klasskamrater i konstellationer som i flera fall inte främjar studieron. I flera av de lektioner som observeras tydliggörs inte syftet med elevernas uppgifter och arbetstempot är mycket lågt vilket skapar oro och kan tyda på låga förväntningar på eleverna. Elevintervjuerna bekräftar det som observeras under lektionerna. Mobiltelefoner används ofta till annat än undervisning och alla lärare ser inte till att eleverna har bestämda platser som främjar studieron. Av elevintervjuerna framkommer även att eleverna kan välja att placera sig utanför lektionssalen, i grupprum och korridorer, och att eleverna då ägnar sig åt annat än den uppgift de ska lösa.

Enligt forskning¹ om effektiva skolor har undervisningens kvalitet betydelse för studieron och är avgörande för elevernas kunskapsutveckling. Det handlar om hur läraren leder och strukturerar undervisningen utifrån höga förväntningar, stimulans och anpassning av undervisningen efter elevers olika behov och förutsättningar. Av såväl verksamhetsplanen som intervjuer med rektorn och lärare framgår att någon systematisk analys av undervisningen utifrån dessa faktorer inte görs. De kollegiala besöken utgår visserligen från ett observationsschema där dessa faktorer ska bedömas. Av intervjuer med såväl lärare som rektorn framgår emellertid att det än så länge snarare är förekomsten av exempelvis lektionsinledningar och avslutningar som bedöms, inte kvaliteten på dessa.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolenhetens arbete med att tillförsäkra eleverna en lärandemiljö som präglas av trygghet och

¹ Se exempelvis Thornberg, R. (2011). Forskning om effektiva skolor. I R. Thornberg & K. Thelin (red.) *Med ansiktet vänt mot Europa – perspektiv på skolutveckling* (s.37-66). Stockholm: Skolverket och Grosin, L (2004). *Forskningen om framgångsrika skolor som grund för skolutveckling*. I G. Berg & H-Å Scherp (red.), *Skolutvecklingens många ansikten* (Forskning i fokus, nr. 15; s.137-177). Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

studiero i syfte att höja kunskapsresultaten. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning

1 kap. 5 § skollagen

5 kap. 3 och 6 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Kumla kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna ansvarar för att undervisningen är inriktad mot elevernas utveckling och lärande och vilar på vetenskap och beprövad erfarenhet.
- Se till att lärarna anpassar undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar.
- Se till att rektorn tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå som utifrån en analys av elevernas kunskapsresultat identifierar utvecklingsområden som leder till prioriterade insatser.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Vidare anger skollagen att varje skolenhet systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls.

I skollagen anges också att i utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Vidare följer av skollagen att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Läroplanen anger att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna har det övergripande ansvaret för att skolans verksamhet som helhet inriktas mot de nationella målen och att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2011:149) med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen framgår att rektorn tillsammans med lärarna systematiskt och kontinuerligt bör följa upp hur undervisningen planeras och genomförs och analysera hur det påverkar elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till de nationella målen. Verksamhetens resultat behöver dessutom följas upp, analyseras och bedömas i förhållande till vad vetenskap och beprövad erfarenhet

lyfter fram som betydelsefullt i genomförandet. Även vid planering och prioritering av utvecklingsinsatser är det viktigt att ta hänsyn till aktuell forskning. Rektorn bör vidare använda slutsatserna som utgångspunkt för det systematiska kvalitetsarbetet.

Av utredningen framgår att rektorn har god insyn i den dagliga verksamheten. Såväl elever som personal uppger att rektorn gör lektionsbesök och ofta rör sig ute i korridorerna och pratar med eleverna. Det framkommer i intervjuer med såväl elever som lärare att rektorn "tar tag i saker" när något behöver ändras eller genomföras. Rektorns verksamhetsnära ledarskap har enligt lärarna bidragit till ett "mjukare klimat" på skolenheten. Flera av de lektioner som Skolinspektionen observerade präglades dock av låga förväntningar och krav på eleverna, vilket ledde till bristande arbetsdisciplin och arbetstempo. Undervisningens planering, innehåll och arbetsformer anpassas inte heller alltid efter elevernas behov och förutsättningar. Av såväl observationer som intervjuer, under skolbesöket i april 2014, framgår att eleverna under huvuddelen av sina lektioner får ägna sig åt eget arbete, vilket enligt forskningen inte är ett framgångsrikt arbetssätt.² Utredningen visar således att rektorn ännu inte i tillräcklig grad ser till att eleverna ges den ledning och stimulans de behöver för att nå längre i sin kunskapsutveckling, och att undervisningen anpassas efter elevernas skiftande behov och förutsättningar.

Det finns rutiner för hur man systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten vilket beskrivs i skolans verksamhetsplan. Det som enligt utredningen brister är rektorns arbete med att följa upp så att beslutade åtgärder faktiskt genomförs av lärare och annan personal och på så sätt får genomslag i verksamheten. Som framgår ovan visar utredningen att de riktlinjer som tagits fram för att förbättra studieron, till exempel bestämda platser för elever i klassrummet och reglerna för elevernas mobilanvändande, inte efterlevs under lektionerna vilket leder till bristande studiero. Att skolenheten inte kommit tillrätta med att elever öppet och frekvent röker vid skolans ingångar är ytterligare ett exempel på att de regler som finns inte efterlevs.

Vidare framgår av utredningen att rektorn i sitt pedagogiska ledarskap och i kvalitetsarbetet inte i tillräcklig grad utgår från skolenhetens samlade kunskapsresultat. Trots att skolenhetens resultat är anmärkningsvärt låga visar utredningen att skolenheten inte bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete när det gäller att följa upp och analysera resultaten samt planera och genomföra åtgärder för att förbättra undervisningen. Skolan har i sin verksamhetsplan för 2013/2014 identifierat de låga resultaten och särskilt de i matematik, engelska och fysik. Verksamhetsplanen saknar däremot en analys utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet om orsakerna till de låga resultaten. Att pojkars resultat är betydligt lägre än flickors uppmärksammas till exempel inte alls. Någon analys av skolenhetens resultat utifrån betygen höstterminen 2013 har heller inte gjorts.

² Skolverket (2009). *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer. Sammanfattande analys*. Stockholm. ISBN: 978-91-85545-67-4

Den sammanställning av betygen som Skolinspektionen tog del av i samband med besöket visar bara resultaten i engelska, matematik och svenska. Den saknar också uppgifter om flickors respektive pojkars resultat.

Skolinspektionens utredning visar att såväl rektorn som personal och elever anser att ökade resurser är den åtgärd som behövs för att lösa skolenhetens problem. Det gäller såväl problemen med bristande studiero som de låga kunskapsresultaten. Rektorns och lärarnas uppfattning är att exempelvis dubbel-bemanningen på lektionerna generellt har lett till ökad studiero samt ökad närvaro och förbättrade resultat för enskilda elever. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår emellertid att någon systematisk uppföljning av detta inte har genomförts. Rektorn uppger även att de ökade resurserna från och med höstterminen 2013 inte har förbättrat kunskapsresultaten på grupp och skolenhetsnivå, vilket även bekräftas av skolenhetens egen statistik. Exempelvis visar skolans egen sammanställning att färre elever nådde de kunskapsresultat som minst ska uppnås, betyg E, höstterminen 2013 jämfört med vårterminen samma år.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det saknas ett systematiskt kvalitetsarbete i syfte att förbättra kunskapsresultaten. Rektorn ansvarar inte tillräckligt för att undervisningen är inriktad mot elevernas utveckling och lärande utifrån de nationella målen och inte heller för att lärarna anpassar undervisningens planering, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov. Vidare saknas en uppföljning och analys av skolenhetens kunskapsresultat i syfte att planera och genomföra relevanta åtgärder för att utveckla undervisningen.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

1 kap. 4–5 §§ skollagen

2 kap. 9 § skollagen

4 kap. 4–5 §§ skollagen

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Kumla kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Utforma tydliga rutiner för när rektor ska informera huvudmannen om elevers frånvaro samt hur hög grad av frånvaro som ska rapporteras.
- Systematiskt och kontinuerligt följa upp och utvärdera de uppgifter som rektor lämnar, samt dokumentera detta för att få en samlad bild av elevers frånvaro.

Motivering

Enligt skollagen har barn som är bosatta i Sverige skolplikt. Kommunen ska se till att eleverna i dess grundskola fullgör sin skolgång. Huvudmannen ska vidare på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen samt dokumentera detta arbete.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:34) med kommentarer om arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan framgår att huvudmannen bör ge stöd till rektorn i dennes arbete med att främja närvaro på skolenheten. Vidare bör huvudmannen ha rutiner för att tillse att skolplikten fullgörs samt ha en samlad bild av elevernas frånvaro.

Av intervju med rektorn framkommer att det vid Vialundskolan finns 10 elever med en frånvaro mellan 10 och 50 procent. Enligt rektorn sker ett kontinuerligt arbete i samråd med elevhälsan och andra externa aktörer för att skapa förutsättningar och ge stöd så att eleverna kan återgå till undervisningen i skolan. I dessa ärenden finns skolans insatser och elevens kunskapsutveckling beskrivna. Vidare har samtliga elever med hög frånvaro åtgärdsprogram. Skolan vidtar olika åtgärder som till exempel undervisning i hemmet, distansundervisning, extra läxläsning och så kallad lovskola för att ge eleverna stöd att nå kunskapskraven. I samarbete med kommunens socialnämnd har skolan så kallade familjecoacher för att stödja eleverna att återgå till undervisningen i skolan.

Vid skolan finns rutiner för att informera huvudmannen om elever med omfattande frånvaro och rektor använder kommunens blankett för sådan rapportering. Rektor har regelbundet informerat huvudmannen om de elever som vid tillsynstillfället har hög frånvaro. I enskilda ärenden har rektor också framfört till huvudmannen skolans behov av förstärkta resurser. Rektor uppger att det är tydligt att elever med hög frånvaro ska rapporteras till huvudmannen. Enligt rektor har dock huvudmannen inte definierat vad som menas med omfattande frånvaro. Det finns inte heller några rutiner från huvudmannen när det gäller hur ofta rektor ska informera huvudmannen om elever som har en omfattande frånvaro. Rektor har ingen information om huvudmannen gör någon uppföljning av vad insatta åtgärder lett till i enskilda elevärenden.

Enligt representanter för barn- och utbildningsförvaltningen är det färre frånvarande elever på Vialundsskolan idag än tidigare. Inga elever vistas längre i korridorerna under lektionstid men det finns fortfarande elever med hög frånvaro för vilka skolan har vidtagit åtgärder.

Av intervju med representanter för barn- och utbildningsförvaltningen den 19 februari 2014 framgår att, vilket även bekräftades den 5 maj 2014, alla skolenheter ska rapportera omfattande frånvaro till förvaltningen. Rektor vid Vialundskolan har informerat huvudmannen om elever med mer än 10 procents frånvaro, men detta kan se olika ut från skola till skola. På den blankett som används vid rapportering av frånvaro efterfrågas bland annat omfattningen av frånvaron, vilka orsakerna är och om frånvaron är utredd. Av de exempel på frånvarorapporter som Skolinspektionen tagit del av framgår dock inte alltid under hur lång tid frånvaron pågått eller omfattningen av elevens frånvaro. Det framgår inte heller om elevens frånvaro tidigare rapporterats till huvudmannen. Huvudmannen har inte heller analyserat och utvärderat den information som rektor har rapporterat.

Vidare uppger representanter för barn- och utbildningsförvaltningen att kommunen har ett datasystem gällande rapportering av elevernas frånvaro. Rektorerna kontrollerar och rapporterar kontinuerligt in frånvaro till förvaltning och nämnd, men det finns inte några riktlinjer eller någon systematik angående detta. På förvaltningen går man igenom hur det ser ut med frånvaron på skolorna. Genom dialogsamtal med rektorerna

en gång varje år håller sig nämnden informerad om rektorns bild av ogiltig frånvaro vid skolan. Kommunen har dock inga sammanställningar eller analyser av materialet. På barn- och utbildningsförvaltningen har inletts ett arbete med att utforma ett systematiskt arbete med skolnärvaro och uppföljning av frånvaro.

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i huvudmannens arbete med att se till att eleverna fullgör sin skolgång. Utredningen visar att huvudmannen saknar rutiner för när huvudmannen ska informeras och hur hög grad av frånvaro som ska rapporteras. Huvudmannen följer inte heller upp och utvärderar att de åtgärder som vidtas för elever som anmälts till huvudmannen verkligen leder till att skolplikten efterlevs och att elevens rätt till utbildning därmed tillgodoses. Huvudmannen bör också ge stöd till rektor i dennes arbete med att främja närvaro på skolenheten. Genom att huvudmannen inte har rutiner samt inte kvalitativt och systematiskt följer upp, utvärderar samt dokumenterar den information som rektorer lämnar finns en påtaglig risk för att elever inte fullgör sin skolgång och därmed inte får sin rätt till utbildning tillgodosedd. Skolinspektionen har under de senaste åren utrett ett flertal allvarliga ärenden gällande elever i Kumla kommun med en omfattande frånvaro. Skolinspektionen har i dessa ärenden kritiserat Kumla kommun för att inte ha säkerställt att eleverna fått sin utbildning tillgodosedd. Skolinspektionen ser allvarligt på att Kumla kommun trots detta fortfarande inte har rutiner och system för uppföljning av att eleverna fullgör sin skolgång.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att det finns brister i huvudmannens arbete för att systematiskt och regelbundet se till att eleverna i grundskolan fullgör sin skolgång. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

4 kap. 3 och 6 §§ skollagen

7 kap. 2 och 22 §§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Hans-Göran Arvidsson och avdelningsjurist Carin Holtz.

På Skolinspektionens vägnar

Gunnar Olsson
Enhetschef

Helena Boëthius
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.